

Paulína Ivanová, Morálka a výchova v kázňach Jána Kollára, diplomová práce Filozofické fakulty JU V Českých Budějovicích 2015, 82s.

Posudek vedoucího diplomové práce

Předkládaná diplomová práce se zabývá nesmírně zajímavým tématem, které vrhá světlo na přehlížený aspekt tvorby jedné z nejvýznamnějších osob našeho národního obrození. Soustředění na otázku morálky není samoúčelné. Je to otázka nutná pro posouzení problému kontinuity mezi osvícenstvím a dobou předbřeznovou, v Kollárově případě navíc souvisí s úlohou, kterou mu ve své filozofii dějin přisoudil T. G. Masaryk. Podle něj Kollár a slovenští evangelíci vůbec zachránili kontinuitu s husitskou reformací, která byla u nás přerušena pobělohorskou rekatolizací. K této myšlence se hlásila i evangelická disidentka Božena Komárková. Kollárův význam pro myšlení o morálce bývá pod vlivem Masaryka často zdůrazňován, ale málokdy jsou tato tvrzení založena na pramenech. Přítomná práce je založena na zevrubném výzkumu rozsáhlých kázání, která vydal Kollár za svého života. Kromě toho autorka využila i rukopisů nevydaných kázání z Kollárovy pozůstalosti v LA PNP.

Výklad je rozdělen do čtyřech částí, v nichž autorka pojednala o vývoji diskuze od Masaryka až po disidenty a evangelické historiky 20. století (Lochman, Komárková). Dále se věnuje popisu pramenné základny, Kollárovu životopisu, při němž využila jeho paměti. Jeho osudy zasadila do kontextu situace evangelíků v uherské části Rakouské monarchie doby předbřeznové. Ty nám pomáhají pochopit, na jaké podněty Kollár reagoval a jak moc si mohl dovolit říci. Rozbor kázání (část IV) autorka zasazuje do kontextu pešťské obce slovenských evangelíků. Kollárovy morální názory jsou rozebrány s přihlédnutím k tomu, že šlo o evangelického kněze a tudíž nezůstává pouze u jeho zájmu o jazyk. Pro poměry doby předbřeznové jsou rovněž důležité jeho názory na politickou svobodu. Pečlivý rozbor jeho postojů k morálce, výchově, úloze církve a ateizmu vedl k objevu zajímavých souvislostí, které jsou zevrubně vylíčeny na začátku analytické části na s. 42-44 a tudíž je zde nebudu opakovat. Důležité je, že práce splnila hlavní úkol a poctivou četbou Kollárových kázání zdařile objasnila kontury jeho názorů na morálku. Oproti mému osobnímu původnímu očekávání ukazuje, že mezi Kollárovou poslušností k národu a k obecným mravním hodnotám nebyl rozpor, což je důležité pro historii národního obrození a otázku kontinuity s osvícenstvím. V neposlední řadě je třeba ocenit, že práce zpřístupňuje rovněž nově objevené důležité kázání o „stromu jako obrazu člověka“ (IV.8, s. 65-67), které by stálo za to vydat edičně.

Jen na okraj bych zmínil některé drobné omyly v pojmech, které by neměly zkazit dojem z této objevené práce. Směr nová orientace v evangelické církvi (s. 11) nebyl husitský. Možná chtěla autorka napsat humanistický, nebo reformní? Rovněž je třeba opravit název Ústavu pro českou literaturu AVČR (s. 13). Je rovněž třeba uvést, že stávajícího výsledku bylo dosaženo značně obtížně. Autorka sice projevila schopnost samostatně bádát a zpracovávat sebraný materiál, ale při dotažení interpretace se projevily určité rezervy, které se ale podařilo překonat. Z mého

hlediska je to velice potěšující a přínosná práce, konstatuji, že autorka splnila nároky kladené na diplomovou práci a proto navrhuji přijmout ji k obhajobě a doporučuji hodnotit známkou

výborně.

Handwritten signature of Ivo Cerman in blue ink.

doc. PhDr. et Dr. phil. Ivo Cerman, Ph.D.

Praha, 28. 8. 2015